

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 26 » « 10 » 2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОРТЕШАНО

Для студентів

Спеціальності 025 Музичне мистецтво
Професійне спрямування «Сольний спів»
Освітній рівень – перший (бакалаврський)
Освітньої програми Музичне мистецтво

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02138554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 1205/18
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 26 » « 10 » 20 18 р.

Київ - 2018

Розробники:

Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка;

Соболь Наталія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Соболь Н. В., канд. пед.н., наук, ст. викл.; *Беренбейн І. С.*, канд. мист., доц.; *Титович В. І.*, доц.; *Романенко А. Р.*, канд. культ., доц.; *Ляшенко О. Д.*, канд. пед.н., доц.; *Гумінюк С. П.*, викл. кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 05.08 2018 року № 10

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної) програми

6.08.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (О. М. Олексюк)
(підпис)

на 20__ / __ Робочу програму перевірено

__ . __ . 2018 р.

Заступник директора _____ (А. О. Таранник)
(підпис)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика дисципліни ха формами навчання		
	денна		
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів / годин	8 кредити / 240 годин		
Курс	3		
Семестр	5	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	2 змістові модулі		
Обсяг кредитів	1	1	
Обсяг годин, у тому числі:	30	30	
Аудиторні	14	20	
Модульний контроль	1	2	
Семестровий контроль	15	-	
Самостійна робота	-	8	
Форма семестрового контролю	екзамен	-	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Навчальна дисципліна «Фортепіано» містить такі розділи:

- теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки);
- практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання);
- самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних індивідуальних заняттях).

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фортепіано» є формування *інструментально-виконавської компетентності* майбутніх солістів-вокалістів та керівників вокальних ансамблів у процесі засвоєння фортепіанних творів.

Завдання навчальної дисципліни «Фортепіано»:

- опанування студентом-вокалістом техніки гри на музичному інструменті;
- оволодіння інтерпретаційними уміннями у процесі роботи над фортепіанними творами;
- розвиток музичних здібностей студентів (музичний слух, музична пам'ять, відчуття метроритму тощо);
- засвоєння методів роботи над музичним твором;
- розвиток інтелектуальної, естетичної і духовної сфер студента на високохудожніх зразках вітчизняної і зарубіжної музики.

Вивчення дисципліни «Фортепіано» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

- **загальні:**

- самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

- **фахові (спеціальні):**

- музично-теоретична (уміння читати нотний текст з аркуша; володіння навичками сольфеджування одноголосного й багатоголосного музичного матеріалу; розвиненість внутрішнього слуху; здатність застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики, гармонії, аналізу музичних форм, поліфонії; сформованість музично-теоретичного тезаурусу);
- інструментально-виконавська (уміння грати на фортепіано вокальні вправи з супроводом модулюючи у всі тональності (вгору і вниз); здатність грати по нотах і підбирати на слух нескладний акомпанемент до вокалізів та вокальних творів).

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ «ФОРТЕПІАНО»

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Фортепіано» студенти повинні

- **знати:** творчі риси композиторів різних епох; музикознавчу та мистецтвознавчу термінологією та користуватися нею; специфіку виконання музичних творів різних жанрів та стилів на фортепіано;
- **вміти:** під час гри на фортепіано відображати засоби музичної виразності (інтонувати мелодію, відтворювати динамічні та агогічні вказівки, грати твори у різному темпі тощо); читати ноти з листа та вільно грати двома руками; транспонувати нескладні мелодії та підбирати на слух; грати соло та акомпанувати собі (іншому студенту) на фортепіано під час співу; створювати власну інтерпретаційну модель музичного твору; емоційно-образно та виразно виконувати музичні твори на публіку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Виконавське спрямування програмового репертуару							
Тема 1.1. Формування творчого підходу до виконуваних творів	7				7		
Тема 1.2. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації	7				7		
Модульне контрольне прослуховування №1	1						
Підготовка та проходження контрольних заходів (семестровий контроль)	15						
Разом	30				14		
Змістовий модуль 2. Підготовка студентів до виступів							
Тема 2.1. Поліфонія: виконавський аналіз та специфіка інтерпретації багатоголосся	14				10		4
Тема 2.2. Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів великої форми	14				10		4
Модульне контрольне прослуховування №2	2						
Разом	30				20		8
Усього	60				34		8

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕПІАНО»

Змістовий модуль 1

Виконавське спрямування програмового матеріалу

Тема 1.1. Формування творчого підходу до виконуваних творів

Аналіз стилевих особливостей виконання всієї програми. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності творів. Характеристика рис кожного музичного твору. Визначення інтонаційної, динамічної, ритмічної функцій. Закріплення навичок кантиленного звуковидобування. Формування

виконавських навичок у п'єсах дитячого репертуару (слухання 1-4 класи).
Художньо-виразне виконання творів у відповідності до стилю.

Література основна: 2, 4.

Література додаткова: 1, 2, 7, 10.

Тема 1.2. Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації

Інтерпретаційна модель художнього твору. Емоційно-образний зміст музичного твору. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору. Формування виконавських навичок.

Література основна: 2, 4.

Література додаткова: 1, 2, 7, 10.

Змістовий модуль 2

Підготовка студентів до виступів

Тема 2.1. Поліфонія: виконавський аналіз та специфіка інтерпретації багатоголосся.

Побудова структури тем, відповідей та протиставлення поліфонічних творів. Інтермедії та їх різновиди. Робота над експозиціями поліфонічних творів. Розробка, репріза поліфонічних творів та їх різновиди. Специфіка роботи над поліфонічними творами.

Основна література: 1, 3.

Література додаткова: 6, 9, 12.

Тема 2.2. Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів великої форми.

Виконавський аналіз музичних творів. Структурний аналіз творів великої форми. Специфіка інтерпретації творів великої форми. Класичні та романтичні варіації. Сонати. Сюїти та партити. Побудова музичної форми.

Основна література: 1, 3.

Література додаткова: 6, 9, 12.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лабораторних занять	1	14	14	20	20
Робота на лабораторному занятті	10	14	140	20	200
Модульне контрольне прослуховування	25	1	25	1	25
Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	5	0	0	2	10
Разом		-	179	-	255
Максимальна кількість балів: 351 (усього за період роботи до екзамену (IV – V семестру))					
Розрахунок коефіцієнта: 5,85					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 2.1. Ескізне опрацювання та аналіз творів з ДТК I том Й.С. Баха	4	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
2.	Тема 2.2. Ескізно розібрати та проаналізувати сонату віденських класиків (I частина).	4	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
Усього		8			10

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на практичних (індивідуальних) заняттях, виконання самостійної роботи, модульне контрольне прослуховування. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Модульне контрольне прослуховування №1	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом музичних творів, які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 1	Своєчасність виконання модульного контрольного прослуховування	5
	Виконання музичних творів напам'ять	5
	Інтонаційна, динамічна та ритмічна цілісність під час виконання музичних творів	5
	Осмислена побудова інтерпретаційної моделі музичного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Модульне контрольне прослуховування №2	Критерії оцінювання	Бали
Виконання студентом музичних творів, які опрацьовувалися ним протягом вивчення змістового модуля 2	Своєчасність виконання модульного контрольного прослуховування	5
	Виконання музичних творів напам'ять	5
	Осмилене виконання поліфонічного твору (інтонування голосів, динамічна та ритмічна відповідність стилю, агогіка)	5
	Виконання твору великої форми з подальшим коротким аналізом музичної форми виконаного твору	5
	Емоційно-образне виконання музичних творів	5
Максимальна кількість балів		25
Усього		50

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

На екзамені по завершенні п'ятого семестру студент повинен продемонструвати: 2 музичні твори середнього рівня складності (народні пісні, п'єси танцювального характеру, п'єси з елементами поліфонії, етюди, ансамблі тощо).

6.5. Орієнтовний репертуар для семестрового (підсумкового) контролю

ЕТЮДИ

Беркович І. Маленькі етюдів: №№ 33- 40.

Гедіке О. Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №№ 23., 29-32. Тв. 47. 30 легких етюдів: №№ 10, 16, 18, 21, 26. Тв. 58. 25 легких п'єс: №№ 13, 18, 20.

Гнесіна О. Маленькі етюдів для починаючих. Зош. 4: №№ 31, 33.

Григорян Г. Два етюдів.

Зірінг В. Тв. 36. Етюдів: №№ 1, 2.

Лак Т. Тв. 172. Етюдів: №№ 5, 6, 8.

Лемуан А. Тв. 37. Етюдів: №№ 4, 5, 9, 11, 12, 15, 16, 20-23, 35, 39.

Лешгорн А. Тв. 65. Вибрані етюдів для починаючих (за вибором).

Майкапар С. Тв. 33. Мініатюри: Біля моря вночі.

Черні К. Тв. 821. Етюдів: №№ 5, 7, 24, 26, 33, 35. Вибрані фортепіанні етюдів. Під ред. Г. Гермера. Ч. 1: № 17, 18, 21-23, 25, 26, 28, 30-32, 34-36, 38, 41-43, 45, 46.

П'ЄСИ

Барвинський В. Дош.

Барток Б. Вибрані дитячі п'єси (за вибором). Дітям: Зош. 1: №№ 13-15, Зош. 2: №№ 23, 26-28. Мікрокосмос. Зош. 2, 3 (за вибором).

Бетховен Л. П'ять шотландських народних пісень (за вибором).

Гайдн І. Дві п'єси: Фа мажор, Мі- бемоль мажор.

Геворкян Ю. Альбом дитячих п'єс для фортепіано (за вибором).

Гедіке О. Тв. 6. 20 маленьких п'єс для починаючих: №14.

Гендель Г. Три менуета: Фа мажор, ре мінор.

Глінка М. Полька, Почуття.

Глієр Р. Тв. 43. Маленький марш.

Гнесіна О. П'єси-картини: № 4. Зі стрибалкою, № 9. Засяло сонечко.

Гречанінов О. Тв. 118. Східний наспів.

Дваріонас Б. Маленька сюїта: Вальс соль мінор, Млин, Прелюдія.

Живцов А. У печері. Анютини оченята. Вальс

Кабалевський Д. Тв. 27. Токатина. Тв. 39. Клоуни.

Кирвер К. Сонце сідає за море.

Коломієць А. Козачок.

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

Антюфеев Б. Пісенька.
Арман А. Фугета До мажор.
Бах І.Х. Алегрето.
Бах Ф.Е. Менует.
Ботяров Є. Канон.
Гендель Г. Алеманда.
Герштейн Г. Канон ля мінор.
Гольденвейзер О. Тв. 15. Фугета № 13.
Іванов- Радкевич М. Вісім поліфонічних двоголосних п'єс: №№ 3, 6.
Карташов М. Щира розмова.
Кірнбергер І. Менует Мі мажор.
Кореллі А. Сарабанда мі мінор.
Кребс І. Пасп'є, Менует.
Кригер І. Сарабанда.
Кунау І. Сарабанда.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

Андре А. Тв. 34. Сонатина № 5 Фа мажор, ч. 1.
Беркович І. Сонатина До мажор.
Бетховен Л. Сонатина Фа мажор.
Благой Д. Альбом п'єс: Маленькі варіації Ля мажор.
Глієр Р. Тв.43. Рондо.
Гнесіна О. Тема та шість маленьких варіацій Соль мажор.
Діабеллі А. Тв. 151. Сонатина № 1: Рондо.
Кабалевський Д. Тв. 27. Сонатина ля мінор.
Моцарт В. Сонатина соль мінор.
Раков М. Сонатина До мажор.
Рожавська Ю. Сонатина ч. 2.
Сільванський М. Легкий концерт Соль мажор.
Сорокін К. Тема з варіаціями ля мінор.
Фоглер Г. Концерт До мажор.
Чимароза Д. Сонатина ре мінор.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕШАНО»

Разом 60 год.: лабораторних – 34 год., МК – 3 год., самостійна робота – 8 год., семестровий контроль – 15 год., підсумковий контроль – екзамен (у V семестрі)

	V семестр		VI семестр	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Виконавське спрямування програмового репертуару		Підготовка студентів до виступів	
К-сть балів за модуль	179 бали		255 балів	
Заняття	1 – 7	8 – 14	1 – 10	11– 20
Теми занять та кількість балів	Формування творчого підходу до виконуваних творів	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації	Поліфонія: виконавський аналіз та специфіка інтерпретації багатоголосся	Виконавський аналіз та специфіка інтерпретації творів великої форми
Відвідування	7 б.	7 б.	10 б.	10 б.
Робота під час занять	70 б	70 б	100 б	100 б
Самостійна робота	-	-	5 б.	5 б.
Модульне контрольне прослуховування	25 б.		25 б.	
Рейтинговий бал	Всього без урахування коефіцієнту – 179 бали		Всього без урахування коефіцієнту – 255 балів	
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів		-	
Коефіцієнт	Усього за період роботи до екзамену (IV – V семестри) без урахування коефіцієнта – 351 бали. Коефіцієнт – 5,85		-	

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова) література:

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв – 2 екз.)
2. Баренбойм Л. А. Путь к музицированию. 2-е изд. – / Л. А. Баренбойм– Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.).
3. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва / Людмила Гаркуша, Ольга Економова. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. – 120 с. (в бібліотеці Інституту мистецтв є 4 екз.).
4. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. – [5-е изд.] – М.: Музыка, 1987. – 238 с. (в бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)

Додаткова література:

1. Голубовская Н. Искусство педализации / Н. Голубовская – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с.
2. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано / Б. Л. Кременштейн. – М.: Сов. композитор, 2003. – 120 с.
3. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой / Е. Я. Либерман. – М.: Искусство, 1985. – 144 с.
4. Маккиннон Л. Игра наизусть / Л. Маккиннон. – М.: Искусство, 1967. – 144 с.
5. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звукотворческой воли) / [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
6. Мартинсен К. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
7. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. / Б. Милич. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86с.
8. Падалка Г. Учитель, музыка, діти / Г. М. Падалка. – К.: КГПИ, 1982. – 144 с
9. Савшинский С. Работа пианиста над музыкальным произведением / С. Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
10. Савшинский С. Работа пианиста над техникой / С. Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.
11. Тимакин Е. Воспитание пианиста. Методическое пособие / Е. Тимакин. – М.: Музыка, 1989. – 144 с.
12. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано / Г. Цыпин. – М.: Сов. композитор, 1994. – 176 с.